

ASD-EAST

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Moduł 1
Komunikacja
werbalna

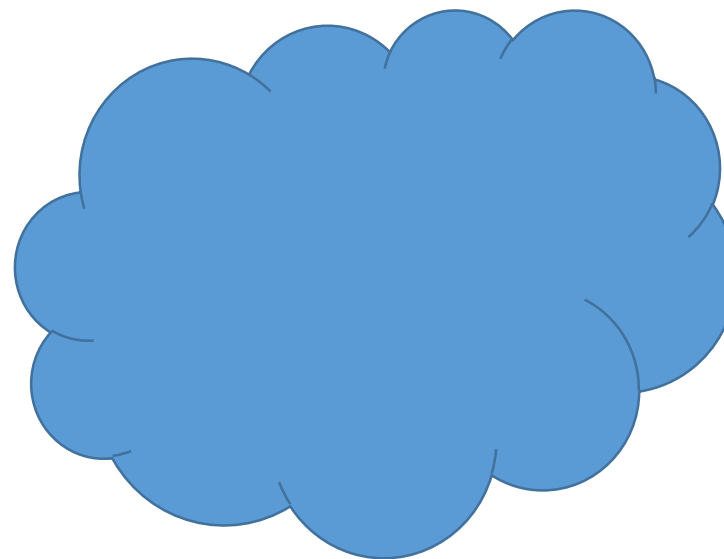

Cele Kształcenia

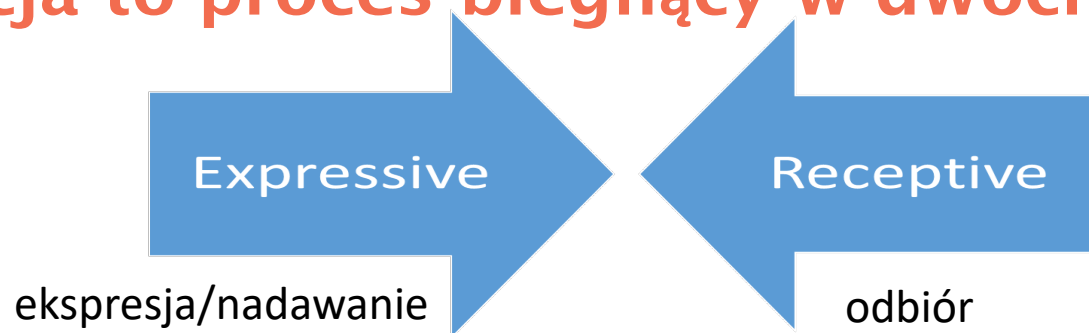
- Identyfikacja różnych problemów z zakresie ekspresywnych i receptywnych kompetencji komunikacyjnych u uczniów z ASD.
- Użycie różnych strategii, podejść i programów wsparcia nauczycieli w dostosowaniu i rozwoju potrzeb komunikacyjnych uczniów.

Ćwiczenie

Pomyśl o zwierzętach...

Komunikacja to proces biegnący w dwóch kierunkach

Czy dziecko wie:

- dlaczego/po co się komunikujemy?
- czy chce coś zakomunikować (motywacja)?
- czy ma możliwości/umiejętności koncentrowania uwagi na komunikacji?
- jak podchodzimy do procesu komunikowania się?

Problemy z ekspresją/nadawaniem komunikatu:

- Echolalia
- Nieświadomość potrzeby komunikowania
- Trudności w werbalizowaniu pojęć abstrakcyjnych
- Nieużywanie fleksji, tonu lub zmiennego tempa wypowiedzi (może brzmieć dziwnie, nieciekawie)
- Możliwy brak wzajemności
- Trudności w używaniu i rozumieniu mowy ciała i gestów

Problemy z odbiorem komunikatu

- Powolne przetwarzanie werbalne
- Trudności z byciem/trwaniem w w akcie komunikacji
- Nieumiejętność filtrowania rozpraszaczy
- Albo patrzenie albo słuchanie (nieumiejętność robienia obu czynności naraz)
- Niezrozumienie jak fleksja i ton mogą zmienić znaczenie wypowiedzi
- Bardzo dosłowna interpretacja

W jaki sposób możemy pomóc?

- Redukujemy język najbardziej jak się da
- Pokazujemy i modelujemy co należy zrobić, a nie mówimy o tym
- Zdobywamy uwagę/najpierw mówimy imię
- Dajemy czas na przetworzenie informacji zanim uczeń odpowie na pytanie
- Nie przekształcamy prośby lub pytania jeśli trzeba powtórzyć wypowiedź
- Mówimy „co robić”, a nie „czego nie robić”
- Sprawdzamy zrozumienia poprzez prośbę o powtórzenie lub

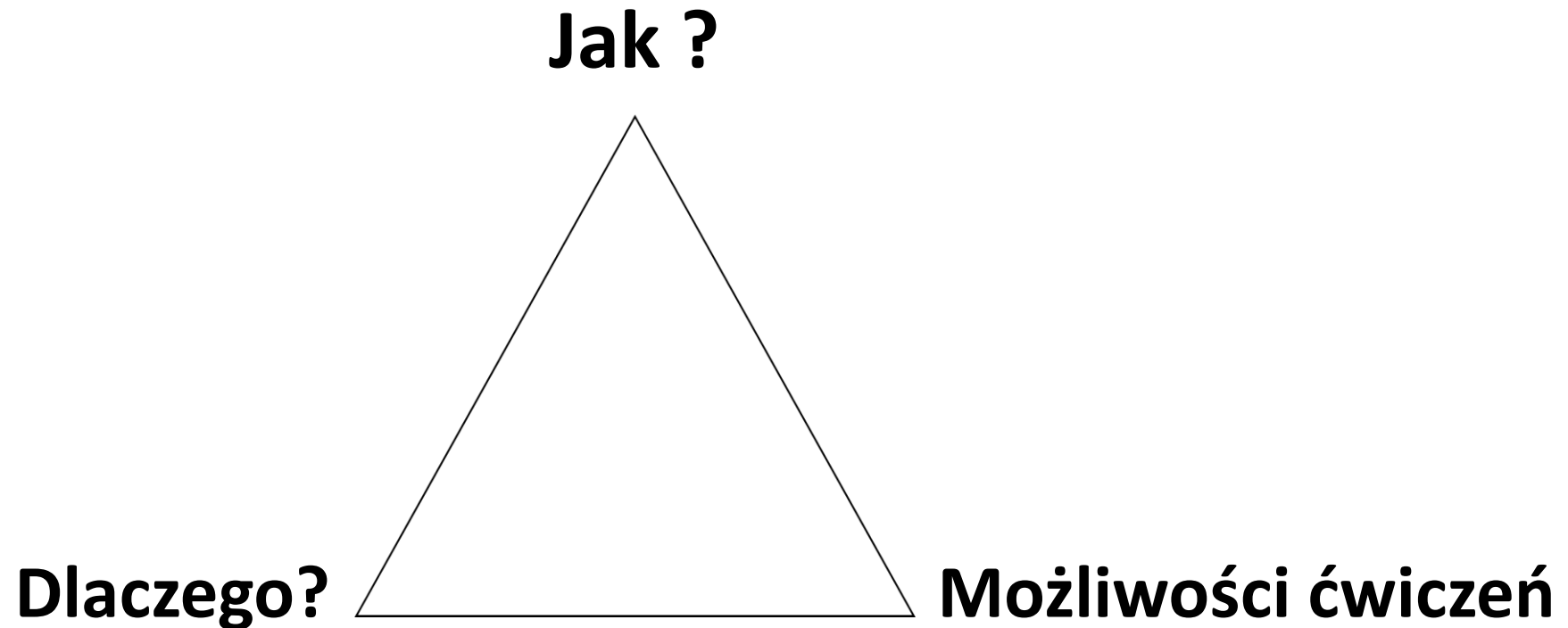
zademonstrowanie

W jaki sposób możemy pomóc?

- unikamy wielopoziomowych poleceń ustnych
- używamy wizualnych podpowiedzi lub znaków, aby pomóc zapamiętać, zamiast samego mówienia
- nie oczekujemy kontaktu wzrokowego
- używamy humoru lub sarkazmu tylko jeśli masz pewność, że jest zrozumiany
- mówimy co naprawdę będziemy robić, unikamy pustych obietnic (np. zagramy w tę grę w przyszłym tygodniu)

Rozwijanie umiejętności nadawania komunikatu

Składowe umiejętności nadawania komunikatu

Pomyślmy o naszych uczniach:

W jaki sposób dziecko się komunikuje?

Jaki jest jego/jej język mówiony?

Co można powiedzieć o gestach, wyrazie twarzy, mowie ciała?

Czy dziecko rozumie ,reguły' rozmowy?

Dlaczego dziecko nawiązuje komunikację – jakie rzeczy je motywują do komunikowania?

Prośby?

Dzielenie się doświadczeniami, radość, zainteresowanie?

Odpowiedzi na pytania?

Aby po prostu ,pogadać'?

Zainteresowanie/ciekawość innych osób i ich doświadczeń?

JAKIE możliwości wyrażania komunikatu ma dziecko?

Rozwijanie ‘jak’

Zapewniamy podpowiedzi, które wspomogą przypominanie sobie

Podpowiedzi wizualne – bilety, ulotki, zdjęcia, przedmioty

Pamiętniki: pisane i fotograficzne

Skrypy/scenariusze zainicjowania rozmowy

Wyczucie czasu—kiedy pojawi się przerwa w rozmowie lub kiedy rozmówca nic nie mówi

Powitania

Pytanie inicjujące – ,jak Ci minął...?’, ,co robiłeś...?’, ,co będziesz...’

Pytania dodatkowe – kto, co, co jeszcze, gdzie, w jaki sposób?

Pomysły na pytania inicjujące i tematy

Ćwiczenie:

Porozmawiaj krótko z kimś w sali kogo nie znasz.

Jakich umiejętności użyłeś/łaś?

Czy coś sprawiło Ci trudność?

Rozwijanie umiejętności rozmowy:

Może być konieczne aby nauczyć ich tych umiejętności poprzez odgrywanie ról i wskazówki wizualne:

1. Kiedy i w jaki sposób rozpocząć rozmowę
2. Gdzie stanąć kiedy chcemy rozpocząć rozmowę
3. Co powiedzieć, aby rozpocząć rozmowę
4. W jaki sposób mówić podczas rozmowy
5. Co mówić w trakcie rozmowy
6. Co zrobić jeśli pojawi się problem w trakcie rozmowy
7. Jak zakończyć rozmowę

Uczymy reguł rozmowy

Podtrzymanie rozmowy:

Każdy po kolei: zasada 2/3 pytań

Jeśli ktoś zadaje pytanie, odpowiadamy na nie

Można (zazwyczaj) później zadać rozmówcy to samo pytanie

Zadajemy jeszcze jedno pytanie zgodnie z uzyskaną odpowiedzią

Zmiana tematu

Właściwy moment – pauza, kiedy zadaliśmy przynajmniej jedno pytanie dodatkowe

Wprowadzamy nowy temat – „to mi przypomina...”, „przy okazji”, „czy słyszałeś/aś o...”?

Nie mówmy zbyt długo

Dajemy rozmówcy czas, aby się wypowiedział

Monitorujemy oznaki zainteresowania.....

Monitorujemy oznaki znudzenia.....

W razie wątpliwości warto zapytać („czy nie mówię za dużo..?”)

Rozpoczynamy rozmowę

Czy lubisz...?

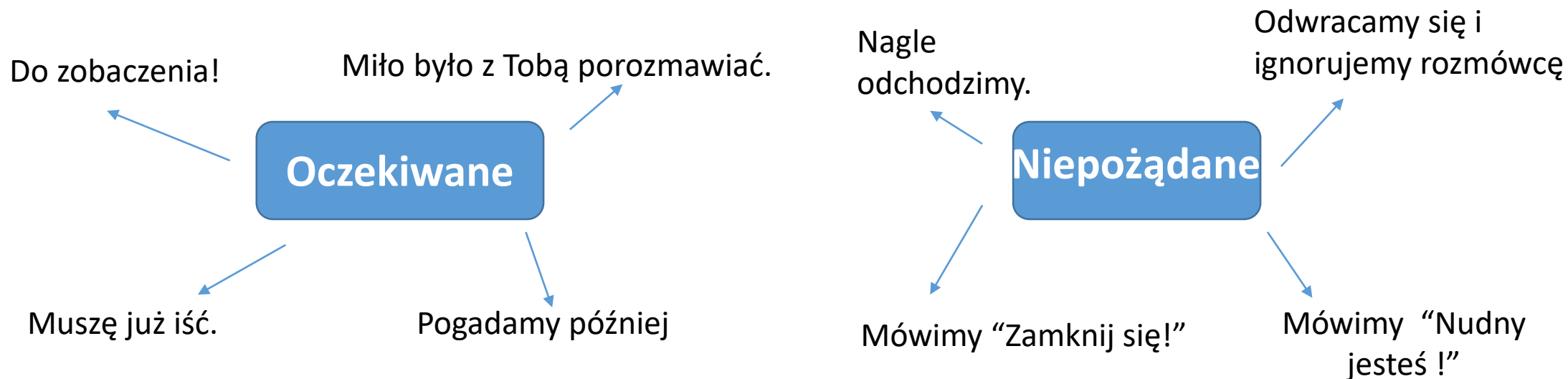
Co myślisz o ...?

Co robisz ...?

Chciałby z Tobą
porozmawiać o...

Kiedy ...?

Uczymy jak zakończyć rozmowę:

Skala głosu

- Użycie skali liczbowej aby opisać natężenie i wskazać właściwe natężenie dla danej sytuacji może pomóc w zrozumieniu
- Używamy np. spinacza, aby wskazać jakie natężenie głosu jest pożądane w danej sytuacji

Pięciostopniowa skala natężenia głosu

5. KRZYK

4. MÓWIENIE GŁOŚNO

3. GŁOS ODPOWIEDNI DO ROZMÓW W KLASIE

2. SZEPT

1. CISZA

Pracujemy nad ‚dlaczego‘

- **Rozwijamy zainteresowania i wybory – nie przewidujemy potrzeb uczniów za nich samych (zachęcamy do proszenia o różne rzeczy, w tym o pomoc)**
- **Pokaż i powiedz: pomoc w komunikacji o potrzebach społecznych**
 - Podpowiadamy i pokazujemy pokazywanie i wskazywanie (aby pokazać wspólne zainteresowanie)
 - Opowiadanie - najpierw co się obecnie dzieje, później „nowości”
 - Reagujemy i zachęcamy, ale staramy się nie zadawać zbyt wielu pytań
- **Zachęcamy do próby „pogawędki” (nawet jeśli nie widzimy zainteresowania)**
 - Pytamy o to co robią inne osoby
 - Dzielimy się własnymi doświadczeniami
 - Jak się masz?
 - Czy lubisz.....?

Poszerzamy okazje do komunikowania się

- **Tworzymy czas i miejsce**
 - Podążamy za uczniem – komentujemy, ale nie zadajemy pytań
 - Dołączamy do ćwiczeń
- **Tworzymy zachętę/pokusę – zapewniamy przypomnienia**
 - Motywatory w zasięgu wzroku, ale poza zasięgiem
 - Wskazówki i podpowiedzi wizualne
- **Procedury sabotażu (używamy z rozwagą)!**
 - Udajemy, że nie wiemy o co chodzi
 - Opóźniamy odpowiedź
 - Planowane ignorowanie
- **Reagujemy i zachęcamy**
 - Okazujemy zainteresowanie
 - Dodajemy coś, co może zainteresować uczniów
 - Robimy przerwy aby dać czas na przetworzenie informacji

Refleksje

- 1) Zapisz co najmniej trzy strategie lub techniki, z których możesz zacząć korzystać od razu w pracy ze swoimi uczniami.
- 2) Zastanów się, co chcesz wdrożyć w dłuższej perspektywie.
- 3) Jakie są najważniejsze rzeczy, którymi chciałbyś się natychmiast podzielić z kolegami?

The ASD-EAST partnership

University of Zagreb
Faculty of Education and
Rehabilitation Sciences

2018-1-UK01-KA201-047872

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Disclaimer

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.